

POŻARCIE (21) sb n

o oraz a jasne; e z tekstów nie oznaczających é oraz -é.

sg N pożarci(e) (1). ◇ G pożarciã (3). ◇ D pożarcu (8). ◇ A pożarci(e) (4). ◇ I pożarci(e)m (2), BudBib, SkarKaz, pożarcim (1) CzechEp. ◇ L pożarcu (2).

Składnia przydawki dopełniającej równoznacznej z dopełnieniem sprawcy: pożarcie od kogo, od czego (żywotne) (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde bez cytatu.

I. Rzeczownik od „pożrzeć” (20) :

1. Łapczywe zjedzenie, też połknięcie; *devoratio* Mącz, PolAnt, Cn; *abligurritio, actus degluttendi a. devorandi* Cn (9) : *Devoratio, Pożarcie/ żarłoctwo. Mącz* 507d.

a. O zwierzętach (zazwyczaj po uśmierceniu ofiary) (8) :

pożarcie czyje (1): Ktorego [Mesjasza] też y Ionałz łwym od Wielorybá pożarcim/ y trzeciego dnia z niego wyrzygnieniem/ był figurą CzechEp 300.

Zwrot: »ku pożarcu, na pożarcie (po)dać; podany, poruczony ku pożarcu« = *ad devorandum dare* PolAnt [szyk zmienny] (2:1;1:1): Podam cię ku pożarcu ptakom latającym/ y tym co pierze mają na łobie/ y zwierzętom polnym. BibRadz Ez 39/4; wypuścił Nephthunus bog morłki Wielorybá z wody na ziemię/ ktory ludzi pożyrał y zarażał parą morową. Pytáli bogá Apoliná o tę pokufę/ powiedział iż to gniew Nephthunow o nie spełnienie obietnice/ á tak będzie długo poki mu nie dadzą ktorego dzięcięcia krolewskiego ku pożarcu BielKron 54; CzechRozm 230; SkarJedn 4; Y oznaymił Iuſtinus Cefarzowi o nie zwyciężoney ftáteczności iey [św. Martyny]. A on ią zalię Lwowi łrogiemu na pożarcie podać kazał. SkarŻyw 21.

Przen (2) :

Wyrażenie: »podany ku pożarcu« (2): Zywę ia/ mowi Pan Bog/ przeto iż trzoda moia iest podana na łup/ á owce moje ku pożarcu wżythkim zwierzętom polnym BibRadz Ez 34/8, Ez 34/5.

2. *Ugryzienie [czyje]* (1) : Anyól Boży hámował Bálámá od złorzeczenia ludu Izraélłkiemu: [...] także y Tobiałzá od pożarcia rybiego obronił BiałKat 78v.

3. *W znaczeniach przenośnych* (10) :

a. Zniszczenie, unicestwienie; doprowadzenie do zguby [kogo, czego (4)] (7) :

α. Fizyczne (4) :

pożarcie kogo, czego (2): na pożarcie ciał ludzkich ostry miecz náłtroię/ We krwi łrogich okrutnikow ziemiá tu opłynie LubPs gg6; SkarKaz)(2v.

W połączeniu szeregowym (1): Groziłem im [senatowi i rycerstwu]/ iákoś rofkazał/ gniewem twoim/ zgubą y pożarciem ich od nieprzyaciół/ y łpułtołzenim y przeniesieniem krolestwá ich do innych narodow. SkarKaz)(2v.

W porównaniach (2): *Dediłti nos tanq[uam] oves ełcarum: et in gentibus diłperfiłti nos. Dałes nas nieprzyjacielom náłzym iako owce na pożarcie á miedzy pogańłtwo rołprofzyłes nas. WróbŻołt* 43/12; BudBib Ez 15/6.

Zwrot: »dać na pożarcie« (2): *WróbŻołt* 43/12; Przeto ták mowi Adonái Iehowá/ Iáko winne drzewo miedzy drzewem leśnym/ ktorem dał do ognia ná požárcie [*quod dedi igni ad consumendum*]/ tákem dał obywatéle Ierufzalimfkie. *BudBib Ez* 15/6.

β. *Pod innym względem* (3) :

pożarcie kogo (1): *BibRadz I* 198c *marg cf Szereg.*

pożarcie czyje (1): Kátolicy [...] złożyli Concilium Florenckie: chcąc odłzczepieńftwo Greckie y Ormiáńskie od ofátniego požárcia tego Tyránna [*tj. Julianusa*] wychwyć. *PowodPr* 32.

Szereg: »strawa i pożarcie« (1): Ten ogień ktory ípadł z niebá/ známienuie nam prawdziwy ogień niebiefki duchá Boże⁸⁰ zftępujący do ferc náfzych ku ftráwie y ku požárciu ftárego náfzego Adámá z iego požádliwofćiami *BibRadz I* 198c *marg.*

αα. *O szatanie* (1) :

Zwrot: »podać ku pożarcu« (1): á nigdy niechce [*Pan*] zginienia twego/ á niechce cie podać ku požárciu onemu frogiemu wilkowi czártowi íprofnemu/ owfzem z rádością czeka náwrócenia twego. *RejPos* 196.

b. *Zabranie, zagarnięcie przemocą; vorago* *JanStat* [*czego*] (3) : GDyż w wyciąganiu álbo požárciu lichw ieft nienáfycyna żádzá/ á w wyćifkaniu pieniędzy niektórzy miáry nie máią. *SarnStat* 259 [*idem*] 696.

W porównaniu (1): A pánowie lichwiarze co z nim hándlówáli Y nieináczey iedno iáko głodni krucy Do ścierrwu zbieżeli fię, do požárcia moiey Vbogiey máiętności *CiekPotr* 89.

II. *Pokarm; przen* (1) :

Wyrażenie: »pożarcie ognia« (1): Bo káżdá bitwá boiownikow (bywa) íporufzeniem/ y z vkrwáwieniem odzienia we krwi (lecz tá bitwá) będzie ípaleniem y požárciem ognia [*et erit ad combustionem cibus ignis*] *BudBib Is* 9/5.

Synonim: **I.1.** *zjedzenie.*

Cf **POŻRZEĆ, POŻRZENIE**